

Hogerop komen

Onlangs stelde minister Ter Horst van Binnenlandse Zaken 28 miljoen euro beschikbaar voor programma's om radicalisering onder (rechts-extremistische en islamitische) jongeren tegen te gaan. Een uitstekend initiatief, al was het maar omdat een van de oorzaken van radicalisering lijkt te liggen in het feit dat kinderen zich buitengesloten voelen in de samenleving. Daar zouden wij, radicalisering of niet, iets aan moeten willen doen.

Tot mijn verbazing blijkt in het Amsterdamse stadsdeel Slotervaart een deel van het geld besteed te gaan worden aan trainingen voor leerkrachten over de islam. Zij moeten geïnformeerd worden over kernbegrippen, verschijningsvormen, politieke en apolitieke stromingen. Nu heeft iedereen die zich wil verdiepen in de islam — of in het jodendom, het reformisme, het christendom, voor mijn part het holisme — mijn zegen. Maar laten we niet de illusie koesteren dat dit plan zal helpen tegen radicalisering.

Wat helpt wel? Een van de belangrijkste oorzaken van de gebrekkige participatie van jongeren uit achterstandsgroepen is het uitblijven van 'gesprek' tussen professionals (zoals leerkrachten) en anderen die bij deze jongeren betrokken zijn (zoals hun ouders). Kennis van de religie die een gezin aanhangt is voor een leraar geen *voorwaarde* om respectvol met ouders en kinderen in gesprek te gaan. Zulke kennis is ook geen *garantie* dat het überhaupt tot zo'n gesprek zal komen.

Als er iets is waar ouders en leerkrachten het over eens zijn, dan is het dat zij willen dat 'hun' kinderen succesvol zijn in de maatschappij. Alleen weten beide partijen van elkaar vaak niet welke voorwaarden en belemmeringen zij daarvoor zien. Over het einddoel zijn ze het eens, maar in de praktijk gaan ze zelden bij elkaar te rade.

Bij de presentatie van de plannen in Slotervaart werd een mooi voorbeeld gegeven van hoe het ook kan. Een zesjarig meisje had tegen haar leerkracht gezegd: 'Juf, ik mag hier niet naar kijken, want er komen varkens in beeld. Dat zijn onreine dieren! Als je daarnaar kijkt, ga je branden in de hel.' De directeur van de school deed het enig juiste: hij ging bij de ouders op bezoek om te vragen hoe het zat. Die bezwoeren hem dat hun dochter deze opvatting niet van hen had.

Meestal gaat het anders. Te vaak wordt gehandeld op basis van veronderstellingen. Doet een kind iets wat buiten de maatschappelijke norm valt? Dat zal het dan wel van huis uit hebben meegekregen. Komen ouders niet naar een informatieavond? Kennelijk zijn ze niet geïnteresseerd. Krijgt een kind straf op school? De leerkracht heeft zeker een hekel aan hem.

Een extra probleem is de beperkte tijd die kinderen gegund wordt op weg naar een diploma. Wat is er mis mee als een kind dat begint met een achterstand wat langer over zijn schoolloopbaan doet dan andere kinderen, als het op die manier zijn talenten kan ontplooiën?

Radicalisering ga je niet tegen door je te verdiepen in een geloof, maar door jongeren serieus te nemen, hoge verwachtingen van hen te koesteren en hun de mogelijkheid te geven om hun ambities te realiseren. Dat betekent: investeren in het contact tussen ouders en leerkrachten en het scheppen van méér mogelijkheden voor leerlingen om, desnoods met een omweg, hogerop te komen. Laten we daar ons geld aan uitgeven.

MARIJKE LINTHORST
Redacteur S&D